Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מונטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטס
פיר עסטערריייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. ו.
האלביעהריג 5 גולד. קר. ע. ו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 50 קר. ע. ו.

פיר'ם אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר. ע. ו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. ו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 75 קר. ע. ו.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
עדען מאג
אבאנוירען
אויבר דער פרענומעראצאנס-פרייס
בעזונדערס מיט דעם קומפאנגע דעם
עיסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיסצנער בולוואר נום 29,
וואהין מאן אויך דיא פרענומעראצ-
אנס-גולדער צו זענדען בעליעבע.

Nr. 35. פינפצעהנטער יאהרגאנג פעסט מיטטוואך יב אדר ב' ה.תרמ"ג. Pest, den 21 März 1883.

פריעדענס-פאליטיק.

דאס טרייבען דער ניהיליסטען, קאממוניסטען, אירהרעדנטסטען, „אריש־שען פעניער" אי"ז זיי דאס דענן דאך איין איינע גטעש זייטש. דיא פערשיע־דענען מעכטע שטרעבען נעמליך נאך דייערענדעם פריעדען, אים דיא געפאהר, דיא פאן דען רעוואלו־ציאנערען פארטיען אים אינגערען דראהט, מיט זיכערהייט בעזיעלטיגען צו קאנגען. דיעזעס איט־שטאנדע איזט עס דענן איך צו פערדאנקען, דאס דיא פאן אונס פאר קורצעם מיטגעטהיילטע פריע־ליכע רעדע דעם הערען מאנציני, דעם אישאליעניש־טיסטעם דעם איסרען, אללענטהאלבען אינבע־דיגטען אנקלאגע געפינדען.

איס לאנדאן ווירד פאם 20 דיעזעס הערבער פאלגענדעס טעלעגראפירט: דיא רעדע מאנצינס אים איטאליעניש פארלאסענטע אבער דיא פריינדליכען בעציעהונגען איטאליענס צו דען איב־דיגען איראפעאישען מעכטען, נאמענטליך אבער צו דייטשלאנד אונד עסטערריך־אונגארן, האט איבעראלל זעהר בעריהיגענד געווירקט. זאיאהל אים דייטשען דייטש, וויא איך אין עסטערריך־אונגארן דאס דיעזע פריעדענס־פערזיכערונג דאס איפריכטיגסטע, ווערמסטע אנטגעגענגענומען גע־פונדען. דיעזע רעדע בילדעט אין דער טהאט איינע שטארקע ברוגשאפט פיר דיא אינגעשטאנדע איפ־רעכט־ערהאלטונג דעס איראפעאישען פריעדענס, דער דייטש אין יעדעם שטאאטע אלס גאר זא נאט־ירליכעס, איזט עס יא וואהל בעקאנגט, דאס איך דאס שטרעבען דייטשלאנדס זיין אינער דייטש פאן יאהרען איזט דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס געריכטעט וואר. אללע פארלייטונגען פאנגען, דיא זיין 12 יאהרען אין איראפא אויסגעכטען, וואר־דען אים יונגע אונד אים אינטערעססע דעס פריע־דענס געלאוט, ווייל פירסט ביסמארק דיא אינגע־שטארקע אויפרעכטהאלטונג דעס איראפעאישען פריעדענס זאצזאמען צור הייפטלעבענס-אויפגאבע זיך גמאכט."

זא ווייט דיא דעפעשע אים לאנדאן, וויא מאן נאטירליך אין פאללע דער פאר וועגנען מאגען שטאטגעהאבטען „דינאמיט - עקספלאזיאן" אים דעזעריגונגס - גבירדע אין טיעפעס פריעדענס־בעריכטגען עמפפינדען. אללין גלייכצייטיג טריפט איך אים פעטערסבורג איינע דעפעשע פאם 20-טען דיעזעס אין, דיא וויא פאלגט לויטעט: „הייר האט דיא פאלזיא הייטע אן צוויא אריטען „דינאמיט־פארדעטהע" איפגעפונדען, אן פאללע דעסען גע־גען 40 פערזאנען פערהאפטעט ווארדען. דער גע־נעראל־גובערנער פאן מאסקי ערהיעלט דיעזער טאגע אינען „אנאנזען" (אינטערעסטאנטען) דראהבריעף, וואהרען עס אנטער אנדערם הייסט: „נאכדעם דער ראזער אנלעגלייך דער קראנגע דייגע קאנסטעטיאן געבען וויל, זא ווירד מאן אללעס אויפגעבען, אים דיא קראנגע צו פערהינ־דערן. מאן ווירד אללעס צוזאממענטרעטען אינד דען „קרעמעל" (דיא אלטע קראזעליכע בורג אין מאסקו) אין דיא לופט שפרענגען!" — דיא פאר־צייא האט נאטירליך אללע פארזיכטסמאסרעגען געטראפפען, אים דיעזע גייע פערשווארונג צו פער־איטען. דער קראזער אונד דיא קראזעריין ווערדען אם 26-טען מאי נאך מאסקו צור קראנגע געהען. דיא קראנגונגס - פייערליכקייטען ווערדען אין דעם אין מאסקו זעהר בעשרענקט זיין. דאמיט מאן אללע פינדליכען בעוועגונגען געגען אויבער־אבען קאנן. מאן האפפט, דאס איך פרינצען אים

דען הערצשער-הייזערן ענגלאנדס. דייטשלאנדס אונד עסטערריך-אונגארנס צור קראנונגס-פייער־ליכקייט אין מ א ס ק ו י ערשיינען ווערדען. נאך דער קראנונג ווערדען דיא גראסא־פינסטען פייער־ליכקייטען אין פעטערסבורג אנגעהאלטען ווערדען.

איס אלל דעם ערזעהט מאן, דאס איבעראלל דאס בעריהמטס נאך דעם פריעדען נאך איסען טיעף עמפפינדען ווירד, אים דען אינגערען פינד, דיא רעוואלוציאנערען פארטיען אינגערען דראהט, מיט זיכערהייט בעזיעלטיגען צו קאנגען. דיעזעס איט־שטאנדע איזט עס דענן איך צו פערדאנקען, דאס דיא פאן אונס פאר קורצעם מיטגעטהיילטע פריע־ליכע רעדע דעם הערען מאנציני, דעם אישאליעניש־מיטסטעם דעם איסרען, אללענטהאלבען אינבע־דיגטען אנקלאגע געפינדען.

איס לאנדאן ווירד פאם 20 דיעזעס הערבער פאלגענדעס טעלעגראפירט: דיא רעדע מאנצינס אים איטאליעניש פארלאסענטע אבער דיא פריינדליכען בעציעהונגען איטאליענס צו דען איב־דיגען איראפעאישען מעכטען, נאמענטליך אבער צו דייטשלאנד אונד עסטערריך-אונגארן, האט איבעראלל זעהר בעריהיגענד געווירקט. זאיאהל אים דייטשען דייטש, וויא איך אין עסטערריך־אונגארן דאס דיעזע פריעדענס־פערזיכערונג דאס איפריכטיגסטע, ווערמסטע אנטגעגענגענומען גע־פונדען. דיעזע רעדע בילדעט אין דער טהאט איינע שטארקע ברוגשאפט פיר דיא אינגעשטאנדע איפ־רעכט־ערהאלטונג דעס איראפעאישען פריעדענס, דער דייטש אין יעדעם שטאאטע אלס גאר זא נאט־ירליכעס, איזט עס יא וואהל בעקאנגט, דאס איך דאס שטרעבען דייטשלאנדס זיין אינער דייטש פאן יאהרען איזט דיא ערהאלטונג דעס פריעדענס געריכטעט וואר. אללע פארלייטונגען פאנגען, דיא זיין 12 יאהרען אין איראפא אויסגעכטען, וואר־דען אים יונגע אונד אים אינטערעססע דעס פריע־דענס געלאוט, ווייל פירסט ביסמארק דיא אינגע־שטארקע אויפרעכטהאלטונג דעס איראפעאישען פריעדענס זאצזאמען צור הייפטלעבענס-אויפגאבע זיך גמאכט."

זא ווייט דיא דעפעשע אים לאנדאן, וויא מאן נאטירליך אין פאללע דער פאר וועגנען מאגען שטאטגעהאבטען „דינאמיט - עקספלאזיאן" אים דעזעריגונגס - גבירדע אין טיעפעס פריעדענס־בעריכטגען עמפפינדען. אללין גלייכצייטיג טריפט איך אים פעטערסבורג איינע דעפעשע פאם 20-טען דיעזעס אין, דיא וויא פאלגט לויטעט: „הייר האט דיא פאלזיא הייטע אן צוויא אריטען „דינאמיט־פארדעטהע" איפגעפונדען, אן פאללע דעסען גע־גען 40 פערזאנען פערהאפטעט ווארדען, דער גע־נעראל-גובערנער פאן מאסקו ערהיעלט דיעזער טאגע אינען „אנאנזען" (אינטערעסטאנטען) דראהבריעף, וואהרען עס אנטער אנדערם הייסט: „נאכדעם דער ראזער אנלעגלייך דער קראנגע דייגע קאנסטעטיאן געבען וויל, זא ווירד מאן אללעס אויפגעבען, אים דיא קראנגע צו פערהינ־דערן. מאן ווירד אללעס צוזאממענטרעטען אינד דען „קרעמעל" (דיא אלטע קראזעליכע בורג אין מאסקו) אין דיא לופט שפרענגען!" — דיא פאר־צייא האט נאטירליך אללע פארזיכטסמאסרעגען געטראפפען, אים דיעזע גייע פערשווארונג צו פער־איטען. דער קראזער אונד דיא קראזעריין ווערדען אם 26-טען מאי נאך מאסקו צור קראנגע געהען. דיא קראנגונגס - פייערליכקייטען ווערדען אין דעם אין מאסקו זעהר בעשרענקט זיין. דאמיט מאן אללע פינדליכען בעוועגונגען געגען אויבער־אבען קאנן. מאן האפפט, דאס איך פרינצען אים

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (א י ב ע ר ד י א ט י מ א־ע ס ל א ר ע ר א נ נ ע ל ע ג נ ה י ט) ווירד אים נייעדיהאזא פאם 19-טען דיעזעס פאלגענדעס טעלעגראפירט: דאס גשאכטען דעם „לאנדעס-מאנישעס-ראטהעס" איזט נאך געסטערן אים פעסט אינגעטראפפען. דייטש וואירדע בים הויזגען געריכטסהאפ הויב־יכער רעפערירט וואיים אללע אכטענשטיק דעם שטאאטס-אנוואלטע איבער־מיטטעלט וואירדען. דיע־זער ווירד דיא אכטען דער - שטאאטס־אנוואלטשאפט אין פעסט איינגעגעבען. דאמיט דיעזע איש גרינדונג אללער בוזהעריגען גשאכטען איינגע אנטראג שטאללע; וואס מיט דען פערהאפטטען ווירען איינגעגעבען צו געשעהען האבען; דאס גש־אכטען דעס לאנדעס-מאנישעס-ראטהעס ווירד פאן דעם בעראנטען גשאכטען דער אריצלבען אויזערדישעס-פ־ראפעססאריען אין פיעלען פינ־טען אב, זא שפיכט זיך דער לאנדעס-מאנישעס־ראטה אינגער אנדערם דאהין אים, דאס דיא ביא טיסא-דראא אינפינדיגונגע לויטע איך דיא איינער 20 יעהריגען אדער איך נאך עלטערן פרויזע־פערזאן געעזעגן זיין קאנן; פערגעבען, דאס דיעזע לייכע קיס מעהר אלס 2 יאהרען אים וואססער גע־לעגען זיין דירפטע; דאס דאס האאר מאנלבער־ווייזע אב ר א ז ר ט ווארדע, אונד דאס עגר־ליר דיא נאגעל אן דען פיס-צעהען פאן זעלבסט גשטיאנדען זיין! — אין אלל דיעזען פינקטען שיינט דער לאנדעס-מאנישעס-ראטה עהער דעם אריש־פ־ענגליכען גשאכטען דעם נידערהאזער אריצ־טעס דר' ד־ר־שלער ביצ־פפפליכטען אלס דעם גש־אכטען דער גלעהרטען אריצטליכען אויזערדישעס־פ־ראפעססאריען. דיעזע מיינונגס-פערשידענהייט אין דעם גשאכטען דעם לאנדעס-מאנישעס-ראטהעס אונד דעם גשאכטען דער אויזערדישעס-פיא־פעססאריען איזט אללדינגס גנאיינגעט. איינע פערווירונג דער פאר־צרייפען, וואהרד דיא אים־ט־אגונג דעס גאנצען שיינערל-פ־ראעפעססאר לייר דער איינע גייע פערצאגערונג. עפאהרען קאנגטע, אויבערינגעס קאנן דיעזעס גשאכטען דעס לאנדעס־מאנישעס-ראטהעס ניכט פיעל שאדען. דא אין דעס־זעלבען דאך נכטס בעשטיממטעס אויסגעשפ־א־בען ווירד. עס הייסט אין דעמזעלבען בלאט: „עס קאנן זיין", דאס דיא לייכע אינער 20 יעהריגען אדער נאך עלטערן פרויזע אנגעגראפען. עס „קאנן זיין", דאס דאס האאר אבראזירט וואירדע אי ז ז. נין. אין זאלבעס: „עס קאנן זיין" איזט עבען נכט פיעל ווערטה גגעזיכטס דעס גשאכטענס דער אויזערדישעס-פ־ראפעססאריען, ווערלבע אללעס

וואס דיא געזאגט, מיט פאללער געוויסהייט אונד בעשטיממטהייט אויסגעשפראכען האבען: דער „צייפעל" איזט אינער „געוויסהייט" גגענגאיבער דער־טהאלאז (בריי שטאא, בריי עריגס) — אללגעפאללס שיינדעט דיא הייפטגרונדלאגע דער אנקלאגע דורך דיא טהאטאכע, דאס שמילאיטיש זיינע בעלאס־טעגדען אויסאגען גגענען דיא ווירען פאר גערכט פיערלך ווידערריפען האט. שמילאיטיש ווערטע דען יידישען אדוואקאטען דר' הייטמאן צו זיינעם פערטהיידיגער; דעזער בענאב זיך נין הייטע אין בעגלייטונג דעס אנטערזוכונגס-ריכטערס אונד דעס שטאאטס-אנוואלטעס אין דען קערקער צו שמילא־יטש. דר' הייטמאן זאגט נין צו דעם פערהאפטע־טען: „אגגענען אללעטע אך דיא דענן פערטהיידי־גען?" — שמילאיטיש ערווידערטע: „אך בין אנ־געקלאגט, דאס איך אם 11-טען יני פאריגען יאר־דעס אין טארקאנ איינע ריכטע איבערגאממען העטטע אים זיא נאך טיסא-דראא צו פיהרען צו דעם צוועקע אינער קונסטמאכעריא. נין ווייר אך אבער־לאם ערווארטען מאגע גאר נכט אין טאר־קאנ אונד האבע פאן דער גאנצען לייבען-געשיכטע קיינע אהנונג!" — הייריט זאגטע דר' הייטמאן: „אבער זיא זעלבסט האבען יא בים עיסטען פער־הארע איינגעשטאנדען, דאס זיא אם 11-טען יני פאריגען יאהרעס אין טארקאנ דיא ליכטע איבער־גאממען האבען" — „יא יא (ערווידערטע הערר שמילאיטש) עס איזט ווידער ריכטיג, דאס איך בים עיסטען פערהארע דיעזעס גגיאגט האבע; אללין מאן האט מיך זא בעקאנעלט, דאס איך אים פערצייפלונג בעריט גגעזאגט הערע, נכט נור נאך גאסערע לענען צו זאגען זאנדערן זעלבסט גיפט צו גגעמען, אים גור מיינען פיינגערן צו גגטראפ־מען!" . . . הערר אינטערבאכען דער שטאאטס־אנוואלט אונד דער אינטערזוכונגס-ריכטער דען שמילאיטש אונד פארדערטען צוליעב הערען דר' הייטמאן איין, אן דיעזען האפטלונג קייגע ווייטערען פראגען ריכטען צו וואללען." (מאן פיכטעט עבען, דאס שמילאיטש נאך ווייטערע מטטהיילונגען דאריבער מאכען פאנגע, איין זעלל אינגעגעטל־בע ווייזע מאן אהם זיינע פריהערע אויסאגע גגענען דיא ווידען ערפעסט האט: נין, בייא דער אפפענטליכען פערהאנדלונג ווירד וואהל דאר גיע־מאנד דיעזעס אינגלייכען מעגשען דען מיר פער־שטאפפען דירפען, אונד עס דירפטען דאנן מאנכע שקאנדאלאזע גגעריכטען צור אללגעמיינען קענגנ־נים גגראגגען, ווילכע דער גיריכטהאזע גגעריכטס־האף גאר זא גערנע אינגעדרינגען מאכטע אינע הייטיגע דעפעשע מעלדעט: דאס גשאכטען דעס מאגיסטעס-ראטהס אנטאיטעט טראגען אין אכט פ־ראגען פאסט אהנע ירגע בערינגונג. פאזיט־ז־ע בעהייפטגגונגען זונד אין דעמזעלבען נכט עגגע־האלטען, עס שוואנקט צוויישען דעם טראגיליטיש־שען אונד אינטערעסשען גשאכטען, בעללונג קיי־נעס פאן בייד־דען אונד גנכט בייד־דען עבען. זא הייסט עס, דאסס דאס אלטער צוויישען 14 בוז 16 יאהרען זיא, דאס אבער אין אלטער פאן 20 יאהרען נכט אויסגעשראפפען איזט, דאס האאר כאנגע אויסגע־פאללען זיין, זיא אבער וואהרשיינלך עגגפפיכט וואירדען, גגעגל כאנגען ביא דער עיסטען סעגיריונג פאר־האנדען גגעזעזען זיין, כאנגען אבער אך גע־פאללען האבען. אין פאלשיטעס גשאכטען ווירד גור אבער דיא צייטריער דעס פערוויילענס דער לייכע אים וואסער אבגעגעבען, ווילכע נכט מעהר אלס צוויא וואכען בעטראגען העטטע. בע־גרינדעט ווירד דיעזע אנזיכט נכט.

זיך דא הערמן? דאס אללע דיזע אנט-סעמיטישן שטודענטען, וועלכע ווייערהאלט דען דראהענדען רוף: „ניערער מיט דען יודען!“ איסשטיסען — לויטער יודען! — האט מאן עס היער אלזא ניכט מיט איינעם האָסבס בערדיערליכען „שגעון“ צו טהון, וועגן יידישע שטודענטען דיא טרוירינע ראללע פאָן ווייטהענדען אנט-סעמיטען שפּעלען וואללען — דיזע הארען אונטער דען אויוועריזיטעטס-שטודענטען מאנ-טעגלך שמעהונגען אונד בעשיפּפּונגען געגען דיא יודען; זיא גלויבען, זיא מיסען אלס „געבילדעטע שטודענטען“ דאסזעלבע טהון, אהנע צו בעריכזיכטיגען, דאס זיא יא זיך זעלבסט בעשיפּפּען; דיזע לייטע שיינען עבען נאנץ אונד גאר פערגעסען צו האבען, דאס איהרע עלטערן יודען געווען, דיא געוויס פיר דיא ערציעהונג דער קינדער ניכט דעסהאלב אפּט וואהרע דיזען-אפּפער געבראכט, דאמיט דיזע קינדער אין אונ-בעגרי-פליכער טאללהייט איהרע איינגען גלייבענס-גענאססען בעשמוטצען אונד בעווידעלן וואללען!

*(איינע טיכטיגע אנטוואָרט אן ווערהאוואי.) אונטער דיזער אי-שריפט טהיילטען וויר אין פאָריגעם בלאטטע מיט, דאס דער דעפּשיריטע געזא פאלאני אן דען אנט-סעמיטישען דעפּשיריטען ווערהאוואי איינע טיכטי-גע אנטוואָרט ריכטעטע. נון האט געסטערן געזא פאלאני דעם יליאים ווערהאוואי איינע נאך טיכטי-גערע אנטוואָרט מיט דעם זעכבעל געגעבען. — עס קאם נעמליך צווישען דיזען ביידען דעפּשיריטען צו איינעם זעכבעל-דיעלל, וואביא ווערהאוואי דעראָרט פערוואונדעט וואורדע, דאס ער מעהריערע טאגע קראנק דאריעדער ליעגען ווירד. וויא ווייט בעריכטעטען שיעב ווערהאוואי אין זיינעם „פּיג-געטלעגענעם“ גענען פאלאני, דאס דיעזער זיין נייד-ערזיכטיגעבערדעם אינגאריישעם טאגעבלאטט מיט יידישעם געלדע בעטריבען ווירד, אום דאמיט דען „פּיגגעטלעגענעם“ שלאגען צו קאָנגען. דאריבער בע-טהייערטע געזא פאלאני, דאס ווערהאוואי זעלבער געזאגט, דאס ער זיין בלאטט דען יודען פערקיפּפען אונד זאמיט גענען דיא יודען צו שימפּפען איפּהאָ-רען ווירדע. פיר דיעזע וואהרע איסזאגע בעקאם הערר פאלאני פאָן ווערהאוואי זאלכע געטייגע גראבהייטען, דאס הערר פאלאני דען ווערהא-וואי צום דועלל הערויספאָרדערן מוסטע. פאלאני ווינשטע אבער קיין פיסטאלען-דועלל, דא דיא דועלל-פיסטאלען דערארטיג איינגעריכטעט זינד, דאס זיא צוי זיטע אונד ניכט אויפּ צוי שיעסען, פאלאני ווידערלעגע דאהער דאס זעכבעל-דועלל אונד צוואר אונטער דער שטרענגסטען בעדינגונג, דאסס דאס דועלל זאָ לאנגע פאָרטדויערן מיססע, ביז ניכט איינער דער דועללאנטען דורך איינע טיכטיגע וואונדע קאמפּפּ-אונפּעהיג געמאכט ווירד. — געגע-טעען, 9 אוהר פּ״ה, ערשיענען נון דיא דועללאנטען מיט איהרען סעקונדאנטען אונד אַרצטען איין דעם קאמפּפּ-פּלאטצע. דיא סעקונדאנטען פּערזיכטען.

איינע פּערזאָהנונג הערביאגפּ״הרען, אבער פאלאני אנטוואָרטעטע: צווישען מיר אונד דעם ווערהאוואי איזט איינע פּערזאָהנונג אונגאָנגליך! — אונד זאָ בענאנגן דאס דועלל. פאלאני שלוג נעגען ווערהאוואי, דיעזער ביכטע זיך אונד ערהעלט איינען העב אויף דען ריקען. דיא סעקונדאנטען ליעסען „הלט“ מא-כען, דער ארצט אונטערזוכטע ווערהאוואי׳ס וואונ-דע, דיעזעלבע וואר איינע לייכטע, אונד דאס דועלל וואורדע פאָרטגעזעטצט. אין דעם פאָלגענדען צווי-טען גאנגע דעם צווי-קאמפּפּעס ערהיעלט ווערדער ווערהאוואי איינען טיעפּען היעב אין דער ברוסט. דער קאמפּפּ וואורדע אבערמאלס איינגעשטעללט, אום ווערהאוואי׳ס וואונדע, אוים וועלכער פּיעל בלוט געפּלאָסען, צו פּערבינדען. דער ארצט ער-קלערטע דיא וואונדע נאָך אימער ניכט פיר גע-פּעהרלך, אונד זאָ וואורדע דער צווי-קאמפּפּ צום דרייטטענמאלע איפּגענאמען. וועלכער איבעראיס העפּטיג וואר. ווערהאוואי פּיהרטע איין פּאלאני׳ס רעכטע שולטער איינען וואוכטיגען הייב, טראפ זיי-נען גענגער יעדאָך נור מיט דער קלינגע-פּלעכע. דער הייב וואר זאָ וואוכטיג, דאס ווערהאוואי׳ס זע-בעל גאנץ קרומם געוואָרדען. נון פּיהרטע פאלאני איינען הייב געגען ווערהאוואי — אונד ווערהאוואי וואורדע אם רעכטען אבע-ארם אונד אם קאפּפּ זאָ שייער פּערוואונדעט, דאס דיא אַרצטע איהן פּיר קאמפּפּ-אונפּעהיג ערקלערטען אונד דעם דועללע איין עגדע מאכטען. ווערהאוואי האט נון איינע פאָן לינקס נאך רעכטס געהענדע וואונדע אם קאפּפּע. ער ווירד מעהרערע טאגע דאס בעטט היטען מיס-סען. — דיא ביידען הערען האבען אלזא דיא ענט-שיידונג דאריבער: „ווער רעכט האט?“ איהרען שווערטען אבערלאססען. נאכדעם נון ווערהאוואי בעזיעגט וואורדע, זאָ מיססע דאס נאך דען דועלל-בעגרי-פּפּען דאריבע דיישען, דאס פאלאני אים רעכטע וואר, דאס נעמליך ווערהאוואי אים אינטערעססע אין אנט-סעמיט איזט, דאס ער מיט זיינעם בלאטטע נור איהם דאס געלד דער אנט-סעמיטען שפּענ-לירט — אונד פּיהם געלד ווידער זיינע פּיינדליך שריבען וורדע; זאָ זעהען דיא אנט-סעמיטען אים!

10 נולד. 40 קר׳, פיינע קליינע 4 נול. 00 קר׳, נאָבע קליינע 4 נולד. — קר.

הילזענפּריכטע: ערבסען אונגאריישע 9. — 11. נול. לינזען 8—16. נול. ראָהע הירזע 60—6. הירזע ברייט 10.75—11.75, נראָבע ווייסע באָהנען 9—9,50 נול, צווערגעל 11.25—12 נול. לייגזאמען —.13. נול. האנפּאמען 13.50 נול. מאָהאר 13 נול. קיממעל 26—28, נול. וויקען 8—8.50 נול.— מאָהן נרויער —26 — 28 נול. בלויער 30 — 32 נול.

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 30—32,25 נול. אלטע-מעטהאָדע 33.25—33.50 נולד. פער 10000 ליטער פערצענט. —

שילוואוויץ פער העקטאָליטער 36—58 נולד. אלטער סירמער 50—80 נולד. יע נאך קוואליטעט.—

ערד-עפּעל פער 100 קילאָגראמם צו 2.60 —2.80 נולדען.

צוועטשקען. באָהנישע מיט פאס 82.60 נולד. פערבישע מיט זאק 25.45—26,80 נולד.

צוועטשקענמום (לעקוואר) באנאטער —.20 —.21 נולד.

הענינגנעלייטערטער 39—40. נולד.

וואכס ראוטנויער 134—140 נולד.

ווייגשטיין 50—66 נול. יע נאך קוואליטעט.

קנאָפּפערן אונגאריישע 15—15.50 נולד.

קלעזאמען 52—58 נולדען.

ראָטהקלע 95—105 נול.

ריבאל ראָפּפערלט - ראָפּפערזעם —.42 נולד פער 100 קילאָגראמם.

רעפּס-קוכען 5,50 נול.

אונשליטט (חלב) 51—52, נולד.

פּעטראָלעאום 24.75—28. נולד.

הייטע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק׳ אונגאריישע קוה-הייטע 108—110 נול. אכסענהייטע טראָקענע 110—114 נול. ראָההייטע 10,50—11,50 נול.— קאלב-פעללע אהנע קאפּפּע 225—228, מיט קאפּפּען 210—215 נול. פער 100 קילאָ.

לעדער געוועגט. קוה-הייטע 8 — 9-קילאָ 205—210 נולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 12—15 קילאָ 158—160 נולד., צווייטמאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ 155—158 נולד. דריטמאל פערזעטצטע טערצען 19—21 קילאָ 160—162 נולד.

קאלבלעדער, ברוטנע 9—12-קילאָ 420—460 נולדען. גענגערבטע 6—9-קילאָ 360—375 נולדען פער 100 קילאָ.

שאפּוואָלל. אין פאָרינער וואכע דאס געשעפט לעבהאפט. עס וואורדען 1500 מעטערצענטנער פער-קייפּפּ. וואָפאָן דער נאָהסטע טהייל אויף וואללען פיר מי-לישער-פּיר גענוטזלט. דיא פּרייזע בליבען נאהעצו אונ-פערענדערט.

לאָטטא-ציעהונג פאָם 17. מערץ 1883.

אָפּען	67	13	8	70	39
לינץ	3	15	76	85	9
טריעסט	80	63	62	72	84

פּעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאָר בּר׳ר ריינ.

געשעפטסבעריכט.

פעסטער פּרייזע.

קאָרן 7.10—7.30 גולדען.

גערסטע פּשטשער-וואאַרע 7.15—7.30 נול. מאלץ. וואאַרע 8.—9. נולד.

קוקורוזן 6.20—6.40 גולדען.

האפער 6.10—6.70 נול.

רוגען, אָהל פער אוינוסס-מעסטעמבער 13½—14 גולדען.

מעהל-פּריי״ע (פער 100 קילאָגראמם זאמטט זאק, פּרייא אב מעסטע ז): נו׳ 0: 19 גולד. 80 קר׳. נומ׳ 1: 19 נול. 30 קר׳, נו׳ 2: 18 נול. 80 קר׳, נו׳ 3: 18 נול. 40 קר׳ נו׳ 4: 17 נול. 60 קר׳, נו׳ 5: 15 נול. 90 קר׳, נו׳ 6: 15 נול — קר׳, נו׳ 7: 13 נולד. 80 קר׳, נו׳ 8: 12 נול. 40 קר׳, נו׳ 8½ 10 נולד. 40 קר׳, פיינע קליינע 4 נול. 00 קר׳, נאָבע קליינע 4 נולד. — קר.

הילזענפּריכטע: ערבסען אונגאריישע 9. — 11. נול. לינזען 8—16. נול. ראָהע הירזע 60—6. הירזע ברייט 10.75—11.75, נראָבע ווייסע באָהנען 9—9,50 נול, צווערגעל 11.25—12 נול. לייגזאמען —.13. נול. האנפּאמען 13.50 נול. מאָהאר 13 נול. קיממעל 26—28, נול. וויקען 8—8.50 נול.— מאָהן נרויער —26 — 28 נול. בלויער 30 — 32 נול.

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 30—32,25 נול. אלטע-מעטהאָדע 33.25—33.50 נולד. פער 10000 ליטער פערצענט. —

שילוואוויץ פער העקטאָליטער 36—58 נולד. אלטער סירמער 50—80 נולד. יע נאך קוואליטעט.—

ערד-עפּעל פער 100 קילאָגראמם צו 2.60 —2.80 נולדען.

צוועטשקען. באָהנישע מיט פאס 82.60 נולד. פערבישע מיט זאק 25.45—26,80 נולד.

צוועטשקענמום (לעקוואר) באנאטער —.20 —.21 נולד.

הענינגנעלייטערטער 39—40. נולד.

וואכס ראוטנויער 134—140 נולד.

ווייגשטיין 50—66 נול. יע נאך קוואליטעט.

קנאָפּפערן אונגאריישע 15—15.50 נולד.

קלעזאמען 52—58 נולדען.

ראָטהקלע 95—105 נול.

ריבאל ראָפּפערלט - ראָפּפערזעם —.42 נולד פער 100 קילאָגראמם.

רעפּס-קוכען 5,50 נול.

אונשליטט (חלב) 51—52, נולד.

פּעטראָלעאום 24.75—28. נולד.

הייטע, ווייר נאָטירען: פער 100 ק׳ אונגאריישע קוה-הייטע 108—110 נול. אכסענהייטע טראָקענע 110—114 נול. ראָההייטע 10,50—11,50 נול.— קאלב-פעללע אהנע קאפּפּע 225—228, מיט קאפּפּען 210—215 נול. פער 100 קילאָ.

לעדער געוועגט. קוה-הייטע 8 — 9-קילאָ 205—210 נולד. איינמאל פערזעטצטע טערצען פאָן 12—15 קילאָ 158—160 נולד., צווייטמאל פערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ 155—158 נולד. דריטמאל פערזעטצטע טערצען 19—21 קילאָ 160—162 נולד.

קאלבלעדער, ברוטנע 9—12-קילאָ 420—460 נולדען. גענגערבטע 6—9-קילאָ 360—375 נולדען פער 100 קילאָ.

שאפּוואָלל. אין פאָרינער וואכע דאס געשעפט לעבהאפט. עס וואורדען 1500 מעטערצענטנער פער-קייפּפּ. וואָפאָן דער נאָהסטע טהייל אויף וואללען פיר מי-לישער-פּיר גענוטזלט. דיא פּרייזע בליבען נאהעצו אונ-פערענדערט.

פּרוכט- אונד מעהל-פּריי״ז-מאבעללע.

פּרוכטע ווייצען	קוואליטעט פּר׳ הקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
נאָרד-אונגאריישער	75	
„	76	
„	77	9,55—9,60
„	78	9,65—9,70
„	79	9,75—9,80
„	80	9,85—9,90
„	81	9,95—10,—
פעסטער-באָדען	75	
„ „	76	
„ „	77	9,95—10,—
„ „	78	10,05—10,15
„ „	79	10,20—10,30
„ „	80	10,35—10,40
„ „	81	10,45—10,50
טהייס	75	
„ „	76	
„ „	77	10—10,05
„ „	78	10,10—10,20
„ „	79	10,25—10,35
„ „	80	10,40—10,45
„ „	81	10,50—10,55
ווייסענבורגער	76	
„ „	77	9,95—10,—
„ „	78	10,05—10,15
„ „	79	10,20—10,30
„ „	80	10,35—10,40
„ „	81	10,45—10,50

פּרוכטע		קוואליטעט פּר׳ הקטאָל.	פער 100 קילאָגראמם
קאָרן		70	7.30—7.—
נערסטע מאלץ		52	—.—
„ פּשטשער		52	7.20—6.90
האפער		40	6.20—6.60
קוקורוזן נאנאפער		75	6.35—6.25
אויעזע		73	6.20—6.25
רוגען		—	6.—6.40
מעהל פּריי״ז	ווייצען		9.58
	„		—.—
	„		—.—
	קוקורוזן		—.—
	נערסטע		—.—
	האפער		6.50
	„		—.—
	רוגען		—.—

פּרוכטע		פּר׳ פּר׳
נאָרד-אונגאריש		19 80
„		19 30
דער מאלען	2	18 80
„	3	18 20
צו	4	17 60
וואָלאָגראמם	5	15 90
מיט זאק	6	15 —
„	7	13 80
„		12 40
„		10 40
שפּיריטוס: אלטע מעטהאָדע פּרעכהעפּ		32 75
„ נייע		31 —
„ האָרטאפּפּעל		

כורז-טאבעללע פאָם 17 מערץ

נעטרעד-כורז	קר׳	פּל׳.
וילנער-אשיש	—	100
וראאנער	5	60
עסטערייך-אונגאריישע 8 גולדען גאלד-		
שטיק (20 פראנקס)	9	49
נאפּאלעאָנער	9	49
דויטשע ריישסבאנקנאָטען	58	50
20 מאַרק-שטיק	11	71
פאָלנער-ריבעל	1	19

לאזע.	קר׳	פּל׳.
1854-קר 4-פּערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	118	—
1860-קר „ נאמזע	131	—
דעסגלייכען „ האלבע	136	—
1864-קר לאָזע צו 100 גולדען	167	—
דעסגלייכען „ 50	167	—
ראָטע רעטשנעטשיגע	37	—
טירקענלאָזע	26	—
קרעדיט-לאָזע	171	—
קלאָר-לאָזע צו 40 גולדען	38	—
ראָטהראָטהשילד-פּאָרטוגאל-לאָזע	108	—
אונגאריש-לאָזע	22	—
רעגלעטיש לאָזע צו 10 גולדען	20	—
קראָקויער לאָזע „ 20	19	—
אלטער לאָזע „ 40	38	—
פּאלסי לאָזע „ 40	36	—
וויאָלאָס לאָזע „ 10	20	—
פּאלס לאָזע „ 10	53	—
וואלצווירקער לאָזע „ 20	22	—
פּס.-לינגאָאס לאָזע „ 40	46	—

לאזע.	קר׳	פּל׳.
פּאאנינפּלאנס לאָזע צו 20 גולד׳	—	24
פּריינסטער לאָזע „ 100 „	—	127
דעסגל. „ 50 „	—	63
וואַרשטיין-לאָזע „ 20 „	—	27
ווינער שנעפּפּס-לאָזע „ 20 „	—	37
אונגאריש-פּרעמען-לאָזע צו 100 גולד	—	116
פּרייס-מעדאל-לאָזע	109	90
וויענער-לאָזע	—	123

ווערטד-פּאפּיערע	קר׳	פּל׳.
אונגאריש גאָלדרענטע 6%	—	120
דעסגל. צו 4 פּערצענט	88	72
אונגאריש פּאפּיער-רענטע	86	70
אונגאריש נייטרענטלאסטענען	98	75
פּאפּיערע באנאטער	—	96
דעכענבורגיש	—	97
גאליציש	—	97
בוקאָווינע	—	98
אונגאריש אויזענבאהן-אנלעהען	135	—
וויענערקענס-אנלעהונג-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	—	98
פּאפּאנעשיינע דער אונגאריש-באנק		
קרעדיט צו 5 אינהאלב פּערצענט	—	101
דער אונגאריש-רוסאשקעהרען באנק צו		
5½ פּערצענט	102	75
דער אונגאריש-אלגעמיינען באנק-		
קרעדיט-אנשטאלט צו 5 אינהאלב		
פּערצענט	98	50
דער אוסטריאן	—	89
דער לאנדס-אנשטאלט	—	164

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1883 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

• (אן דעם נ״יען וואוכער-נעזעטצע) האט בעקאנטלעך, וויא ווייט דיעס זייגערציט מיטנעטהילט, דאס אבערהויז איינגע ווייסטע פערענדערונגען פארגענאמען, וואדורך דאס וועלבע איינע בעדייטענדע פערשערפונג ערפאהרען זאללטע. אין דער זיטצונג דעם ריידסטאגעס .19 דיעזעס קאמען דיעזע זייטענס דעם אבערהויזעס אם וואיכער-געזעטצע פארגענאמענען פערענדערונגען צור פערהאנדלונג. איינע פערענדערונג דיעס לייטעס, דאס דער וואיכערער זייגעס שולדנער דען גאנצען, שארען ערזעטצונג מיססע, וועלכען דיעזער דורך דיא „וואיכעריא״ עטוא ערלישטען האבע! — דיעזע פערענדערונג וואירדע פאן דעם ריידסטאגע פערוואפען אונד צוואר איס דעם גרונדע, וויל זיך דיעזער שארען אפטערס נוכט נעגיי פעסטשטעללען לאסט אונד מאן דורך איינע זאלכע בעשטימונג בלאם אנלאס צו עריינגען פאצעסען בעטען ווירדע. — דאגעגען וואורדען אוך פאם ריידסטאגע פאלגענדע צוויא, פאם אבערהויזע דעם וואיכער-געזעטצע הינצוגעפיגטען פונקטע אנגע-נאממען: 1) נוכט בלאס דער בעוואיכערטע שולדנער, אנדערן אוך דעסען פיינדע אונד אנ-פערוואנדטע האבען דאס רעכט, גענען דען הערצ-לאזען וואיכערער ביא דער בעהאנדלונג דיא אנצייגע צו ערשטאטטען; — 2) אין איינער גענעגנר, וויא דער וואיכער אם אללגעמיינען איבערהאנד ניממט, האט דער יוסטיצ-מיניסטער דאס רעכט, דיא אינטער-וויכונג, וועלכעס זייגען נעמאנד אלס קלעגער אויפ-מרטיס, „פאן אמטס״ווגען״ איינלייטען צו לאסטען; — אללגעמאלס זונד דיעזע צוויא בעשטיממונגען פאן האהער בעריכטונג אונד בולדען פיר דען וואי-כערער אונד עייג דראהענדע גففאהר. דענן אוזע דער וואיכערער אויך זיכער, דאס זיין בעוואיכער-טער שולדנער גענען איהן נוכט קלאגען אויפטר-טען ווירדע זו מוס ער אומסטר פיר כטען, דאס אין פרייער אדער פערוואנדטער דעם בעוואיכער-טען ביא דער בעהאנדלונג דיא אנצייגע ערשטאט-טען, אדער דאס זאגאר דער יוסטיצ-מיניסטער, זייגען גליד קיין קלעגער פארהאנדען, גענען איהן דיא אונטערזוכונג איינלייטען לאסטען קאנגטע. — דאס וואיכערגעזעטץ איז אלזו אין זייגער הייט-גען נעשטאלט אממערהין עטוואס, אים דען וואיכער וויידרלך גענצליך אים דער וועלט צו שאففען.

• (נ״יעם פערבריכען דער „אירישען פגנגיער״.) אים לאנדאן ווירד פאם 19-טען דיעזעס טעלעגראפירט: דיא פארלע-זערין אונערער קאנינין, פריילין פלארענצע דיק-סיע האט פאר קורצעם איינע בריאשירע פערפאס-פונגליכס, אין וועלכער זיא נאכוויעז, דאס דער

איך האבע דעם גענעראל קאמווערל צו פערשטעהען גע-נעבען, דאס דוא פייהער „יאיאליסס״ וואיסס, אבער אלס דוא נזוהען הטשטעס, וואס דער גענעראל פיר נאסע דיינע בעווייקטס, ווערעסט דוא צו איינער בעססערען ע-קענטנים גוראאנגע אונד הטשטעס יעצטע דוא פעסטע איבערצייגונג, דאס זיינע עקסצעללענץ קאמווערל דאס נאסע ווערקצייג ווערע, דיעזעס צערשטעהען דיינע דוא זוהנלוכסס ערוועגטשטע רוהע ווידער צו שענקען. ער ווירד דיר דעסווגען נוכט נור איינע דיינער איינגלאסענהייט-טען פערצייהען, אגדעדען ער ווירד דיר אוך זיינע גנאדע אונד זיינע גנאדע צו-וועגדען.

„עס מייסל מיט זיינער גנאדע! נאך יעטצט שפיר אוך זיינען שטיק אום מיינען האלז, מאצדעם עס נור איין פוים וואר; איך בישטע דוך נאכמאלס, מאיקהאס, איבערלעגע דיר דיא זאכע, בעפאר דוא דען בריעף אב-שיקסט. ערבריך דאך דען בריעף אונד לייגע מיר איהן פאר!״

„הצאו האבע איך קיינע צייט; איך זאגע דיר עס אויסזוגדרוי; איך ווייגשע אין דיעזעס בריעפע, דאס קאם-וועלל זוך אלס פערזיכטע אן דיא שפיטצע עגגלאנדס שפעללע, איך קענגע זיינע גנאדאנקען נוטיגגענגען; נור ער אלליין איזט פעהיג, אונערעס פאטערלאנדע וועהל אונד פייהיהיט צו געבען, — אונד פאר אללעס ווייגשען ווער אויך רעליגיאס, אונד געווייסענס-פייהיהיט!״

„פייגער; איך בין נאך נוכטע״ר, אונד אין דיעזעס צו-שפאנדע פפלעגע איך איינען געזונדען מענשען-פערשטאנד צו האבען. איך ווארנע דיך, שפללע יא נוכט דען קאם-וועלל אן דיא שפיטצע עגגלאנדס! אאלדע לייטע שפרעכען אונדערס, בעפאר זיא דען ציגעל אין דער האנד האבען,

אירלענדישע העטצער. הערר ע ג אן, דער גערלער פיר דיא ארמען אין אירלאנד זאממעלטע, מעהר אלס 50000 פפונד שטערלינג (500000 גולדען) אונ-טערשלאגען האבע. — פארגעסטערן נון גינג דאס פריילין איך דער שטראסע אין דער נעהע דעס קאנגיגלכען שלאססעס „ווינדזאר״ שפאצערען, פלאצצלך קאמען איהר צוויי״ א מענער ענטגעגען, דיא ערזאך אלס פריען פערקליידעט ווארען. זיא פראגטען: וויא פיעל איהר עס איזט? — אונד אהנע איינע אנטווארט אבצו-וארטען, שטיראצצען זיא זוך מיט איהרען שא-פען אינשטרומענטען אביר דאס פריילין אונד פערשטאففטען איהר דען מונד מיט קאטה. דאמיט זיא נוכט שריען קאנגע. פריילין דיקסיע שטיראצצע נון אהנמעבטיג נידער, אונד קאנגן זיא איך דארבער, וואס מיט איהר וויטער געשעהען, נוכט נעהערעס אנגעבען. זא פיעל וויס דיא נור, דאס דער זיא בעגלייטענדע גראפע הונד זוך איך דיא בירדען אנגרייפער שטיראצצע, וואדורך זיא אללין פיעללייכט אבגעהאלטען וואירדען פאן דעם בעאבזוכטיגטען מארדע. דאס פריילין דאס אן בירדען הענדען שנעטט-וואנדען, דיא אففענבאר פאן איינעם שא-פען דארך הערוהרען. דאס פריי-לין זאגט, דאס זיא אן לעטצטער צייט מעהרע-רע דיא דראה-בריעפע ערהאלטען הייא אנגעגע-לעגט קיינעם צוויפעל, דאס דיא בירדען אנגרייפער „אירישע פפנער״ ווארען, דיא אן דעם פריילין דא-בע אבגען וואללטען, וויל זיא דיא דיעבערייען דעם הערן עגאן אففערצטע. וואהל דורפטען דיעזע אנגרייפער ביא דיעזען דיעבערייען אוך פערזאנ-ליך בעטהיליגט זיין.

• (אינגערהגנ״ג דער דעם פאטער אינגע״ נ״ג ה״ ג״ ט.) אים בערלין ווירד בעריכטעט: דיעזער טאגע זאמען צוויי״ א בארזאנער אין איינעם גאסטהייז ביא איינעם טיש, אלס עבען אין גרייזער בעטטלער עשיען — דער איינע הערר נאהם אין 10-קרייצער-שטיק הערים אונד איבערריכטע עס דעם גרייזען מאנגע. דער צוויטע בארזאנער צאגטערטע אין זייגע. אלס זייטטע ער אין ווינער פערלעגענהייט נוכט. וואס ער איינגעגע-ליך טהון זאללע! גענליך אבער נאהם ער איינען זילבער-גילדען אים דער טאטע אונד הענדיגטע דיעזען דעם ארמען מאנגע אין. אלס דיעזער זיך מיט דעם גערלע ענטפערנט האטטע, זאגטע דער איינע בארזאנער צום אנדערן: „זעהען זיא, איך בין קיין ווייצהאלז, אללין איך נאב דעם ארמען מאנגע דאך נור אין „צעהנערל״, וויל איך דיעס פיר אנגעמעס-סען האלטע. וויא קאممען זיא אלזו דאצו, דיעזעס בעטטלער איינען גילדען צו געבען? דאס גענגע איך שאן פערשטענדניס אונד לייבזוזין״ — דאך דער אנדערע עדווידערטע הערריך אן עטוואס

אונד ווייטער אנדערס, ווענן וויא דען צוגעל בעריטס אין דער האנד האבען. קאמווערל לייטעט שאן לאנגע דיא רעגיערונג, אונד לייגט נוכט עגגלאנד נאך זא פיעלעס בלוט-פערגיסען אונד נאך זא פיעלעס עלענד עכען זא פיעל אונטער דעס שווערט אינגס גלוקליכען פאלראשען, אלס פריהער אונטער דעס פעפפער אינעס אבאלוטען מאנארכען; קאמווערל אוזט נאך נעפעהרליכער. אלס אין אב-אלטשע מאנאך, וויל איהם אללע פאלראשען בי צום לעטצטען בלוט-טראففען ערגעבען הייר. אונד ער קאנן דאס נאנצע לאנד דורך דיעזע נאפפע מיליטער-מאכט גע-דריקקען.״

„אונד דענאך מוס עס געשעהען; אונטער דען שפרייטענדען פאהנען אוזט ער דער שפרעקטע, דער ווייטעסטע, דער נעפעפנטסטע אונד פיעללייכט נוכט דער נעפעהרליכסטע. אינעם מאגע מוס נון אינמאל דיא מאכט איבערפאגען ווערדען, אום דיא אללגעמיינע ווכרהייט אונד רוהע אויففרעכט צו ערהאלטען, אונד דיעזער מאן מוס נור אין זאלכער זיין, וויא אלווער קאמווערל, אין פעלד-הערר אן דער שפיטצע דער ווייגיגען ארמעען עגגלאנדס. ערفففففف

• („פאם קאפפע שטינקט דער פישׁ!") דיעזעס אללגעמיינע שפּיכוואָרט לויטעט אים העברעאישׁן: „משׁל מקשׁיב על דבר שקר, כל משׁרתיו רשׁעים!" דאס הייסט: „ווענן דיא דיענער איבעלטהעטער זינד, דא דיריפן ווי איבערציינט זיין, דאס איך דערען הערר פאָרוואָרפן איזט: דיא אונטערגעאָרדנעטען לייטע ערלויבן זיך זעלבטן, איינען שטראָפליכען אונגוט צו טרייבען, וועגן ניכט איך איהר פאָרגעזעצטער איין פייינר דיעזעס אנגענעם איזט! איין הייזיגעס אינגאנישׁ-יידישעס וואכענבלאטט, „עדיעגלאשענ", בעריכטעט פאָלגענדעס: „זיט לענגערער צייט ווערדען אין דעם געבידיד דער פעסטער אינוויזיטעט פאָן דער דיענערשאפט יודענפרעפסאָרישׁע שריפטען אן דיא שטודענטען פערקייפט. דיא יידישׁען אינוויזיטעטס-שטודענטען ענטזאנדטען דאהער איינע דריינגלייערונג דעפּטאציאָן אן דען רעקטאָר (דירעקטאָר) דער אינוויזיטעט מיט דער בישטע: ער מאָגע דען פערקויף יודענפרידליכער שריפטען אים אינוויזיטעטס-געבידע איין פיר אללעמאל איין דאס שטרענגסטע פערבעטען. דא הייזדוך ניר העטצערייען נעגען דיא יידישׁען שטודענטען ערעגט ווערדען אונד דער פרעדע אונטער דען שטודירענען דער פערשיעדענען כאנפעסאָגען גלייכשאָרט ווירד: — איך דיעזע אין אללער ערגעבען הייט פאָרגעטראגענע בישטע ערשיידענע דער דיריקטאָר אונטער אנדערע פאָלגענדעס: „איך ווערדע דיך דער דיענערשאפט דאס פערקייפען פאָן דריקשריפטען אינגעראהאלב דעס אינוויזיטעטס-גלייכיים ווירד איפּפאָרדערן, איהר גאנץ גרינדונג אינער גראמאטיקען כאטהאָלישען באנק הערצוגעבען דאמיט דאס יידישע כאפּטאל דורך דאס כאטהאָלישע כאפּטאל פערדרענגט ווערדע. אלס דיא זאָגענאנטע „לענדער-באנק" נגגרינדעט וואָרדע, דא העלט מאן זיך אין גייסטיגן קרייזען אבערציינט, דאס דיעזע באנק פאָן כאטהאָלישען גאלדע גגגרינדעט וואָרדע. יא, מאנכע בעהייפטעטען זאגאר, דער פאפּסט פאָן דעם עס אללגעמיין הייסט ער מיססע גגגעגוועטיגט „פאָן אלמאָזען" לעבען. האבע זיינען גאנצען גגלדשאטץ דיעזעס ציוועקע גגעווידמעט! דיא זאכע וואר אבער ניכט ריכטיג, דא באראן ראטהשילד דאס מיססע גגלד צור גרינדונג דיעזער לענדער-באנק הערגעגעבען האטטע. באראן ראטהשילד פאפּסט דאהער אלסבאלד פאָללעס פערטיגען צור פאָליטיק דעס מיניסטער-פרעזידענטען מאפּפאָן אנד מאכטע דענן אייך מיט דעם עסטערריכישען שטאאטע נאך וויא פאר גגלד-גגשעפּפטע. אנדערס יעדאך באראן קאנגסוואָרטער. דיעזער מאנן בעקעמפּפטע אים אבערדיזיג מיט גראפ-דאס זיא זיך אָרדענטליכער אינד בעשיידענער בע-טראגען מאגען, דא ניכט זיא, זאנדערן דיא אונגאָרן דיא רעכטמעסיגען הערערען דיעזעס לאנדעס זינד! איך ווייעדערהאָלע דאהער: איך ווערדע דער דיענערשאפט דען פערקיף פאָן דריקשריפטען אנגערבען דעס אינוויזיטעטס-געבידעס ווהאל אינגעזעהן. דאך ניכט דעסהאלב, ווייל דיעזע שריפטען יודענפרידליך זינד, דא מיך דיעס דורכאיס ניכט קיממערט. אללין איך ווערדע גגגען דיעזען פערקיף דעסהאלב אויפטרעטען, ווייל איך אינגען זאלכען „שאבערי", אינגגרהאלב דעס אינוויזיטעטס-געבידעס ניכט דולדע!" — זאָ ווייט דיא איסטרייכיש אונטערגעגאנגענען דריקשריפטען אנגעזעהן אין אללער ערגעבען הייט פאָרגעטראגענע בישטע ערשיידענע דער דיריקטאָר אונטער אנדערע פאָלגענדעס: „איך ווערדע דיך דער דיענערשאפט דאס פערקייפען פאָן דריקשריפטען אינגעראהאלב דעס אינוויזיטעטס-גלייכיים אינגעזיטט אינגעזיאנגען. ווייל דיעס גגגען דיא בעשטעהענדען רעגעלן דער אינוויזיטעט פערשאפט. אללין וואס דיא יידענטעצייען אינגטער דען שטודענטען בעטרעפט, זא מאג איך מיך הייערין ניכט מישען, ווייל דיא יודען דען האס אינד דיא פערכאכטונג, דיא איהנען צו טהייל ווערדען, פאָללאיך פערייגגען. דיא יודען זינד וואהל עמאנציפּירט זיא זינד בירגגרליך גלייכגשטעללט, אבער זיא זינד דאך גייע בירגער אינד קיגגע אלטען בירגער. דיא יודען דיריפען ניכט פערגעפּפטען, דאס ניכט זיא דיעזעס פאטערלאנד גגגרינדעט; זיא מיססען דאהער דען נאכאכטמפּפ דעס אפּפאר דאנקבאר דאפיר זיין, דאס זיא הייר וואהגען דיריפען. דיא אינגאָרן האבען דיעזעס לאנד מיט אירעם הערצגגנס-בלוט ערבעערט. אינד נון כאמפּפ דיא יודען אינד גלייכען, דאס זיא אן דיעזעס לאנד עבען זא פיעל רעכטס-אנטהייל האבען, אלס דיא אינגאָרן, דערען פאָרפאָרערן זיך פיר דיא גרינדונג דיעזעס לאנדעס דיינגעאפּפערט האבען! זיא, מיינע הערדען, זינד יא געבילדעטע מענשען; עס איזט אללא אירע פפליכטען, אירע גלייכבעגס-גגגאפּפסען דאריבער אייפגעלעגען

פאָלליעטאָן.

ריקקעדר דער יודען נאך ענגלאנד.

(84.מע פאָרטפּעצונג.)

IXX דער בייפּפטרעגער אן קראמוויעלל.

דעם שלאפגענען מארקהאם קאם עס וואהל אים פרוימע פאר, אלס אב יעמאנד דעס נאכטס אין זיין צימער געשלאפען ווערע אונד מיט זיינעם בעריישׁ פערזיגגלטען בייפּפ עטוואס געמאכט העטטע. — אלס ער ערוואכטע, גייפּפ ער אָפּפאר נאך זיינעם בייפּפ, בעוויסטזיגע דענגעלבען גגנוי, אונד אלס ער אן דעמגעלבען נאר קיגגע פערגעדיגונג וואהרגגגאָמפּען, גגשלאָפּפ ער זיך דען ווילדראקע צו ווקקען אונד איהן מיט דער איבערבייגגונג דיעזעס בייפּפס אן קראָמוויעלל צו בעשׁווירען.

מארקהאם האטטע לאנגע צו אבייטען, ביז ער דען פערשלאפפגענען ווילדראקע אויפוועקען קאָנגטע. מארקהאם מוסטע אהגן פפפס ריישׁעלן, אונד דא ריפּ נאך ווילדראקע אויס דעם שלאפפ: „הענקער! וואס ריישׁעלפס דוא מיך! דוא זאָגגע אויס וא נאך נכט אויפגעגאנגגן; דוא האטטע נאך צייט, מיך צום נאלגען צו פיהרען; בין דאהין לאפּפטע מיך שלאפפען!— אָדער גיב מיר וועגגפּפטען איגגע פלאשע ווייגגן, הענגגן אויס דאך איין פרייגגעס האגדווערק אונד קומפּפר מאָרקגגס דיא קאָהלע אויס!"

„ביזט דוא אויך אים שלאפפ בעפּרוגגקגן? (ריפּ מארקהאם) וואס שפּרינכסט דוא פאָן הענקער אונד נאלגען?"

אויף דיעזעס בעשׁייא ערוואכטע ווילדראקע. ריעב זיך לאנגע דיא אוגגן, גגיפּפ אום דען האלז אונד אגגטע דאגגן: „אללע וועלט! איך גלויבטע, איך צאפּפעלע שאָן אם גאלגגן! — יא, עס וואר איין שרעקליכער טרוים. דענקע דיר, דער שווקע קראָמוויעלל ליעס מיך אויף דעס גאלגגן אויפגעפּפגען!"

„אך! נעהמע, ווילדראקע! מיט דיר איזט נכט מעהר עטוואס צו אונטערגעהמגגן. איך וואָללטע דיר עטוואס וויכטיגגס אגפּפרטרוגגן אונד דוא בגגגיגגמפּפט דיך שאָן אין אללער פרוה גליידיגגגס בים ערוואכגגן אלס איין בעוואָפּפגגגער!"

„גגיין, פרייגגד! (זאגטע ווילדראקע) נאך מיגגגס ערוואכגגן דעס מאָרגגגגס קאָגגן מאן נאך אין געשיידטעס וואָרט מיט מיר שפּרעכגגן, ווייל איך נאך גגכטע בין. — גגלויבפּפט דוא עטוואס, איך העטטע זעלבפּפ אים שלאפפ נאך געפּרוגגקגן! גגיין, זא גגעדיג איזט דער פרוגגד-עגגגגל נכט, דאס ער מיך אים וועגגע באדרען ליעפּפט! ער ליעס מיך פּעלפּפטהער אס פּראָקגגגגן גאלגגגן בוגגפּפלן, דוא קאָגגגפּפט מיר אלזאָ דאס ווכטיגפּפטע אגפּפרטרוגגן, אונד וועגגן איך אויך הגגע אונד דא מיך זא אויפגעלאפּפטען אונד פּראָהליך פּגגגגע, זא איזט עס עבגגן נור דער „גאלגגגן-הומאָר"; איך ווגגס, מגגגן עגגדע איזט דאך נור דער גאלגגגן, אונד בגגן דאהגגן ווגגלל איך לוספּפטיג זיגגן!"

„גגלויבע מיר, ווילדראקע! (זאגטע מארקהאם) דאס עס מעהר וועגגגן דגגגער וכגגרהגגס, אלס וועגגגן דער מגגגגגגן גגגן גגעשיעהפּפ, וועגגן איך דיך פּאָרטוועהרגגגן צוריקבפּפוגגגגן. איך ווגגס עס וואָהל, הגגגפּפער דגגגגס לגגגכפּפגגן לגגגגגס אגגן זא טגגפּפפּפגגגגס אגגן דגגגגגס אגגן מגגגגגג